

Motion till riksdagen 2010/11:So365

av **Magdalena Andersson (M)**

Utvidgad förskrivningsrätt för sjuksköterskor och barnmorskor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvidga förskrivningsrätten för sjuksköterskor och barnmorskor.

Bakgrund

Sjuksköterskor

Förskrivningsrätten för sjuksköterskor regleras i Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2001:16) om kompetenskrav för sjuksköterskor vid förskrivning av läkemedel. För att få förskriva läkemedel krävs att vissa utbildningskrav är uppfyllda. Kraven omfattar bl.a. farmakologi och sjukdomslära.

För att distriktssköterskor ska använda sin förskrivningsrätt krävs att de tjänstgör inom landstingens eller kommunernas primärvård eller äldrevård. För andra sjuksköterskor än distriktssköterskor krävs att de tjänstgör vid särskilda boenden eller hemsjukvård inom kommunens hälso- och sjukvård för äldre eller funktionshindrade eller inom motsvarande offentligt finansierad verksamhet. Med landsting eller kommun jämställs privata vårdgivare som utför motsvarande uppgifter med offentlig finansiering.

Sjuksköterskor som arbetar i privat finansierad verksamhet får inte förskriva läkemedel. Omfattningen av sjuksköterskors förskrivningsrätt regleras av en bilaga till föreskriften. Många av de läkemedel som finns upptagna i bilagan är läkemedel som är receptfria, dvs. de kräver inte förskrivning för att patienten ska få dem.

Fel! Okänt namn på

Barnmorskor

Barnmorskors förskrivningsrätt regleras av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1996:21) om rätt för barnmorskor att förskriva läkemedel i födelsekontrollerande syfte. Krav för förskrivningsrätt är utbildning i preventivmedelsrådgivning och adekvat inskolning. Omfattningen av barnmorskors förskrivningsrätt regleras av Läkemedelsverket genom bilagor till Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2009:13) om förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit.

Utvidgad förskrivningsrätt

Sjuksköterskor

Sjuksköterskor med förskrivningsrätt inom sitt kompetensområde kan ge patienterna en bättre vård ur ett helhetsperspektiv och en snabbare tillgång till läkemedel. Förskrivningsrätt ger sjuksköterskor ökad kunskap om läkemedelsverkan och biverkan. Patienter och närstående får därmed bättre rådgivning och information. Förskrivningsrätten leder också till bättre kommunikation mellan sjuksköterskan och andra professioner om patientens vårdbehov.

Förskrivningsrätten medför ett mervärde för patienten också genom att andra behandlingsalternativ övervägs. Förskrivningsrätten kan underlätta för äldre funktionshindrade och andra som har svårigheter att ta sig till vårdcentral eller annan mottagning där läkare finns. Förskrivning i hemmiljö kan underlätta kommunikationen, speciellt med äldre patienter. Patienter får en bättre omvårdnad.

Frågor om utvidgning av förskrivningsrätten har under flera år tagits upp med Socialstyrelsen av vårdgivare som Västra Götalandsregionen och professionella organisationer som Vårdförbundet och riksföreningarna för skolhälsovård och distriktssköterskor. Kraven har utgått från önskemål om att höja kvaliteten i vården och utnyttja den kompetens som finns i vården på ett bättre sätt. Kraven har sedan 2005 avisats av Socialstyrelsen med hänvisning till att det pågår en översyn av regleringen. Samtidigt har bilagan med förteckningen över de läkemedel som ingår i förskrivningsrätten uppdaterats regelbundet efter ansökningar från läkemedelsföretagen. Detta har Socialstyrelsen motiverat med att läkemedelsföretagen inte kan konkurrera på lika villkor om deras ansökningar inte prövas.

Det nuvarande regelverket begränsar förskrivningsrätten för sjuksköterskor till tjänstgöring inom primärvård, hemsjukvård och kommunal hälso- och sjukvård för äldre och funktionshindrade. Det finns även andra områden inom vården där sjuksköterskor och distriktssköterskor borde kunna utnyttja sin kompetens som förskrivare, t.ex. inom företagshälsovård och skolhälsovård.

Kravet på att det ska vara fråga om offentligt finansierad verksamhet hindrar sjuksköterskor och distriktssköterskor från att vara verksamma i den privat finansierade vården.

Fel! Okänt namn på

Förskrivningsrätten bör inte vara begränsad till tjänst eller verksamhetsområde, utan enbart till kompetensen, som för t.ex. läkare.

Inom vissa specifika områden borde prövas att ge sjuksköterskor en utökad förskrivningsrätt inom ramen för särskilda vårdprogram. Detta skulle t.ex. kunna vara aktuellt inom diabetesvård, där sjuksköterskor skulle kunna iterera recept till välinställda patienter.

Sjuksköterskor med förskrivningsrätt bör få behörighet att förskriva alla receptfria läkemedel. De receptfria läkemedlen ska inte behöva förtecknas i en särskild bilaga, vilket är fallet med receptbelagda läkemedel.

De läkemedel som sjuksköterskor ska få förskriva och som inte är receptfria bör regleras av Läkemedelsverket precis som för barnmorskor och andra yrkesgrupper som har förskrivningsrätt.

Barnmorskor

Barnmorskor arbetar i hög grad självständigt även med andra frågor än preventivmedelsrådgivning, t.ex. klimakteriebesvär, inkontinens och amning. Sjuksköterskor med förskrivningsrätt kan förskriva läkemedel för inkontinens, slemhinnebesvär och amningsstimulans till skillnad från barnmorskor, trots att den senare gruppen kommer i kontakt med patienter med sådana problem i minst lika stor utsträckning. Man bör därför överväga en utökning av barnmorskornas förskrivningsrätt. Förskrivningsrätten skulle t.ex. även kunna omfatta iterering av recept på östrogen till äldre, syntocinon i anslutning till amning samt antibiotika vid enklare urinvägsinfektioner och sexuellt överförbara sjukdomar.

Sammanfattning

- ? Förskrivningsrätten för sjuksköterskor bör inte vara begränsad till tjänst eller verksamhetsområde, utan enbart till kompetensen.
- ? Ta bort kravet på att det ska vara fråga om offentligt finansierad verksamhet.
- ? Inom vissa specifika områden borde prövas att ge sjuksköterskor en utökad förskrivningsrätt inom ramen för särskilda vårdprogram.
- ? Sjuksköterskor med förskrivningsrätt bör få behörighet att förskriva alla receptfria läkemedel.
- ? De läkemedel som sjuksköterskor ska få förskriva, och som inte är receptfria, bör regleras av Läkemedelsverket.
- ? Utöka barnmorskornas förskrivningsrätt till att avse fler områden än preventivmedel.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 26 oktober 2010

Magdalena Andersson (M)